

piše **Ljubica Tasić Kennedy**

KAD POSTANEMO TROJE: *O OČEVIMA, PARTNERSTVU I NOVIM PORODIČNIM MAPAMA

Možda Vam se već dogodio. Možda ga iščekujete. Onaj trenutak kada na svet stigne dete, a Vaš odnos sa partnerkom se iz temelja promeni. Ili ne retko – nategne. Kao nova žica na staroj gitari, koja još nije našla svoj ton.

Zvuči poznato – možda ste se i sami osetili izgubljeno kada je Vaš odnos počeo da se menja dolaskom deteta. Niste jedini. U svom radu sa porodicama često čujem slična pitanja: „Šta se desilo sa nama?“ „Zašto imam osećaj da sam van svega?“ „Ne radujemo se kao nekada.“ Dobra vest je – ovi osećaji imaju ime, imaju uzrok i, što je najvažnije, imaju razlog. Upravo zato pišem ovaj tekst – da Vas podsetim da niste sami i da postoji drugačiji put.

„Ljubavna laboratorija“, jedno od najdužih i najdetaljnijih studija brakova, ukazala je na jednu značajnu uzročnost – brakovi u kojima se muškarci nisu povukli pred „novim začaranim krugom između majke i deteta“ – mnogo češće su opstajali. Ne samo da su se održali, već su njihovi odnosi rasli. Zašto? Zato što se uloga oca nije desila "kasnije". Desila se odmah.

Zamislite to ovako: dete ne dolazi da zameni partnerstvo, već da ga proširi. Roditeljski savez nije nešto što dolazi posle, kada se sve „slegne“, već se gradi u realnom vremenu – svakim noćnim ustajanjem, svakom bočicom, svakim pitanjem „je l' ti treba nešto?“. Partnerka više nije samo majka vašeg deteta – ona je vaš saborac. I vi ste njen.

U toj slici, otac nije pomoćni radnik. On nije „onaj koji uskače“. On je stub. I da, može biti zbunjujuće, pogotovo ako sami niste imali takav model ispred sebe dok ste odrastali. Ako vaš otac nije bio tu. Ili je bio prisutan, ali emocionalno nedostupan. Ako niste imali gde da vidite kako izgleda muškarac koji nosi bebu, presvlači pelene, pravi ručak i razgovara sa partnerkom o svojim strahovima. Ali to ne znači da nemate snagu da budete upravo to i još više. Da budete nosilac promene i razbijete transgeneracijski obrazac. Koliko često čujem u radu „meni je to nedostajalo (ja to nisam imao) i radim sve da mom detetu bude bolje“. To je ta snaga.

Da naglasim još jednom jasno, ne govorim ovde o „pomoći“ mami. Govorim o očinstvu kao ličnoj, ravnopravnoj ulozi. Za mnoge je to pitanje vrednosti ili odnosa sa partnerkom. Ali i nešto što sve veći broj naučnih istraživanja potvrđuje: uloga oca je ključna za zdrav razvoj deteta i stabilnost porodice. Deca čiji su očevi uključeni u rani razvoj, pokazuju veći stepen samopouzdanja, bolje razvijene socijalne veštine i sposobnost donošenja odluka.

Uzmimo jedan uobičajen primer: kada dete padne, majka često reaguje brzo, instinktivno – podiže ga, briše suze, proverava da li je sve u redu. To nije pogrešno, već prirodan izraz zaštitničkog instinkta. Otac, s druge strane, često zastane, sačeka trenutak. Možda pita: „Je l' možeš sam da ustaneš?“ ili pruži ruku, ali ne nosi dete odmah. Ova razlika u stilu reagovanja nije beznačajna – upravo ona otvara detetu prostor da razvije osećaj samopouzdanja i unutrašnje kompetencije.

Studije dalje pokazuju da očev pristup, koji češće uključuje igru sa više fizičkog izazova, manju intervenciju pri padovima i veću toleranciju na frustraciju, zapravo pomaže detetu da razvije otpornost (resilience), bolje rešava probleme i stiče sigurnost u sopstvene sposobnosti. U tim „malim“ situacijama, kao što je pad na igralištu ili neuspešan pokušaj penjanja na bicikl, dete uči nešto veliko: „Mogu da pokušam ponovo. Mogu da izdržim. Mogu da uspem.“

To su mikromomenti u kojima se, gotovo neprimetno, gradi temelj: osećaj „Ja mogu“ – osećaj samostalnosti, poverenja u sebe, a kasnije i u svet oko sebe. A zar upravo to nije ono što svi želimo da ostavimo svojoj deci? Ne samo sigurnost i ljubav, već i snagu da poveruju da su sposobni, čak i kad stvari ne idu iz prve.

Znam, lako je sve ovo reći. Kako početi nešto čemu nas niko ne uči? Gde tražiti podršku i savet? Kako prepoznati gde je zdrava granica, ja – partnerka, ja – dete, mi – drugi. Ovo pitanje postaje naročito teško ovde, na Balkanu, gde su porodice porekla i dalje duboko upletene u naše svakodnevne izbore. Pomažu, ali i pritiskaju. Daju podršku, ali i mišljenje koje niste tražili.

Tašte i svekrve, komentari „tako se to ne radi“, „izadji zete ne znaš ti kako“, „ne znaš ti, ja ću“ – sve to ume da uzdrma i najbolje partnere. I zato je važno postaviti granicu. Ne kao zid, već kao vrata – vi odlučujete ko i kad ulazi. Jer vaša porodica – partnerka, dete i vi – to je sada vaša primarna jedinica. Ovaj čin nije nepoštovanje starijih, već je znak zrelosti.

Verujem da možda neki od vas čitaju ovo i osećaju knedlu u grlu. Jer niste sigurni da imate u sebi sve što se od Vas traži. Možda misite da ste zakasnili, ili da ste već pogrešili. Ali evo par činjenica: niste zakasnili i imate sve što se od vas traži. Nikada nije kasno da postanete ono što vašoj porodici treba – prisutan, otvoren i zainteresovan partner i otac.

Ako ste uplašeni, zbunjeni, nesigurni – to je u redu. Niste sami. Mnogo nas korača ovim putem. Vaše partnerke takodje. Niko nije dobio dete uz uputstvo za upotrebu, niko nije stupio u brak sa pravilnikom rada. Većina se upušta u porodicu bez dovoljno pozitivnih modela, ali sa puno puno volje. E baš ta volja je ono što pravi razliku.

Zato Vas ne pozivam da budete savršeni. Pozivam Vas da budete tu. Da razgovarate, da učite, da delite, da pitate. Da se ne povučete – jer ono što Vi donosite u Vaše odnose, niko drugi ne može.

„Istraživanja pokazuju da podržavajući i uključeni otac jača roditeljske veštine, poboljšava odnose između roditelja i dece, kao i između samih roditelja, i donosi pozitivne ishode i za očeve i za njihovu decu.“

House Subcommittee Hearing on Federal Support for Responsible Fatherhood” (House Ways & Means Committee, 11 June 2019)

* Tekst je namenjen heteroseksualnim parovima. Literatura i istraživanja na koju se oslanja analizirali su odnose unutar dijada otac-majka. Homoseksualni parovi, samohrani roditelji, proširene porodice, starateljske porodice i dr. nisu manje porodice niti imaju manju važnost u društvu. O odnosima u ovim sistemima više u narednim tekstovima.